Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Regionalt cancercentrum Stockholm Gotland
Lena Sharp

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2026-05-11

HSN 2026-0370

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Svar på skrivelse av Axel Conradi (M), Charlotte Broberg (M) och Amelie Tarschys Ingre (L) om pilotprojekt för att erbjuda kvinnor över 74 år bröstcancerscreening i Region Stockholm

Ärendebeskrivning

I en skrivelse till hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår Axel Conradi (M), Charlotte Broberg (M) och Amelie Tarschys Ingre att hälso- och sjukvårdsdirektören får i uppdrag att utreda framtagandet av en pilotstudie där kvinnor över 74 år bosatta i Stockholms län kallas till regelbunden mammografiscreening.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Skrivelse från Axel Conradi (M), Charlotte Broberg (M) och Amelie Tarschys Ingre (L) om pilotprojekt för att erbjuda kvinnor över 74 år bröstcancerscreening i Region Stockholm.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

Skrivelsen från Axel Conradi (M), Charlotte Broberg (M) och Amelie Tarschys Ingre (L) avseende pilotstudie angående bröstcancerscreening inom Region Stockholm anses besvarad.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund
Region Stockholm följer Socialstyrelsens rekommendation och erbjuder avgiftsfri screening för bröstcancer till kvinnor mellan 40 och 74 år. Screeningen regleras av Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2019:14). Avsikten med bröstcancerscreening är att upptäcka

bröstcancer i ett tidigt skede. Genom de systematiska undersökningar som genomförts har dödligheten i bröstcancer minskat med 30 procent i Sverige, enligt Socialstyrelsen.

Bröstcancerscreening utförs vid regionens tre bröstcentra (Karolinska Universitetssjukhuset, Capio S:t Görans sjukhus och Södersjukhuset), som har helhetsansvar för bröstcancervård och bröstcancerscreening. Mammografienheten, Bröstcentrum Södersjukhuset bemannar mammografimodulen vid Södertälje sjukhus fyra dagar/vecka för att underlätta deltagande lokalt.

Inom regionen pågår en förstudie inom ramen för ett budgetuppdrag från hälso- och sjukvårdsnämnden 2026 att etablera en mobil mammografienhet för att öka tillgängligheten ytterligare. Inom ramen för budgetuppdraget ingår även att ta fram förslag till insatser för att underlätta kompetensförsörjningen inom regionens mammografiverksamheter.

Flera insatser har genomförts för att öka tillgängligheten och deltagandet i regionens bröstcancerscreeningprogram de senaste åren. Insatserna omfattar SMS-, och brevpåminnelser, lättare process att boka om tider, försöksverksamhet med fria resor i kollektivtrafiken för områden med lågt deltagande, utbildningssatsningar, informations- och kommunikationsinsatser samt insatser för ökat öppethållande utanför kontorstid.

Deltagandet i bröstcancerscreening har ökat de senaste åren och ligger på drygt 80 % (2025), men varierar fortsatt mellan regionens stadsdelar och kommuner.

Socialstyrelsen rekommenderar i nuläget inte bröstcancerscreening efter 74 års ålder med motiveringen att inga fördelar är visade vetenskapligt och påtalar risker för överdiagnostik. Socialstyrelsens slutsats, baserad på utredning från Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU), är att kunskapsläget för alternativa undersökningsmetoder som till exempel brösttäthetsbedömning för närvarande är osäkert (SBU 2022/101). Tidigare utredning inom region Stockholm har därför inte förordat utökad åldersgräns för bröstcancerscreeningprogrammet (VKN 2022–0057).

Överväganden
Sverige har ett av världens äldsta och mest omfattande bröstcancerscreeningprogram. Sedan bröstcancerscreeningprogrammet

infördes i Sverige, under 1980–90-talet, har medellivslängden för kvinnor ökat. Enligt statistiska centralbyrån så har medellivslängden för kvinnor ökat från 78,8 år (1980) till 85,4 år (2025). Under de senaste åren har inom regionen bedrivits forskning avseende så kallad riskbaserad bröstcancerscreening. Forskningen omfattar studier som utgår ifrån brösttäthet. Olika undersökningsmetoder har testats. Studierna genomförs i samverkan mellan forskare från regionens bröstcentrum, inom ramen för SMART (Stockholm Mammography Risk Trial). Regionen har tidigare gett finansiellt stöd till en förstudie till SMART. Under de senaste 12 månaderna har drygt 23 000 kvinnor gått med i SMART. Inga slutsatser kan dras av resultatet, då studien pågår. Tidiga observationer från forskargruppen är att fler cancerfall hittas jämfört med standardundersökningar inom bröstcancerprogrammet, de flesta i tidigt skede av sjukdomen. Studien beräknas pågå under ytterligare ett år och kommer sedan att publiceras vetenskapligt. Studien kommer bidra med viktig vetenskaplig evidens utifrån ett svenskt perspektiv.

I skrivelsen föreslås att hälso- och sjukvårdsdirektören får i uppdrag att utreda framtagandet av en pilotstudie där kvinnor över 74 år bosatta i Stockholms län kallas till regelbunden bröstcancerscreening. Forskargruppen inom SMART planerar fler studier framöver men är beroende av extern forskningsfinansiering. En ny pilotstudie med det övergripande målet att testa om riskbaserad bröstcancerscreening för kvinnor över 74 år minskar förekomsten av potentiellt aggressiva tumörer med dålig prognos är planerad. Kvinnor med hög risk och täta bröst skulle erbjudas kontrastmammografi som en del av screeningen. Studien var planerad att starta efter pågående SMART-studie, i mitten av 2027 (förutsatt att forskningsanslag erhållits).

I enighet med uppdrag i skrivelse (HSN 2026–0369) från Talla Alkurdi (S), Christine Lorne (C), Sandra Ivanovic-Rubin (MP) och Jonas Lindberg (V) om att finansiera pilotprojekt angående bröstcancerscreening för kvinnor över 74 år vidtar regionen åtgärder som påskyndar insamlandet av ny kunskap genom att ge finansiellt stöd till pilotstudie, där planeringen skulle kunna påbörjas under våren 2026 (framtagande av studieprotokoll, resursplanering, inhämtande av etiktillstånd, kommunikationsinsatser, bygga IT-stöd).

Pilotstudien genomförs inom SMART organisationen och skulle därför inte belasta sjukvårdens resurser. Initialt skulle pilotstudien omfatta cirka 6000 kvinnor för att öka kunskapen och testa infrastrukturen. Arbetet skulle ske i samverkan mellan forskargruppen och regionens tre bröstcentrum.

Pilotstudien kan genomföras under 12 månader med start våren/sommaren 2026.

Forskargruppens mål är sedan att under 2027 starta en fullskalig studie för kvinnor 90 000 kvinnor mellan 74 och 84 år, med extern forskningsfinansiering. Kostnaden för den större studien är preliminärt beräknad att kosta cirka 1 mkr/månad under fyra års tid (beräkningar gjorde utifrån pågående SMART-studie).

Kostnadsberäkning för pilotstudie SMART 74+
Enligt beräkningar från forskargruppen skulle den totala budgeten för pilotstudien uppgå till 2 213 112 *kr*. Kostnaden omfattar lönemedel för forskare (50%), projektledare (30%), statistiker (20 %), IT-personal (40 %), programmerare (40 %) samt overheadkostnad (10 %) under 12 månader.

Ekonomiska konsekvenser
Kostnaden för pilotstudien kan inrymmas i redan beslutat budgetuppdrag inom regionens mammografi för 2026.

Konsekvenser för patientsäkerhet
Förslaget bedöms inte ha någon negativ påverkan avseende patientsäkerheten. Föreslagen insats utvärderas vetenskapligt. Satsningen bedöms bidra med viktig kunskap avseende bröstcancerscreening för kvinnor över 74 år, som underlag till kommande utveckling av den svenska bröstcancerscreeningprogrammet.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Förslaget bedöms på sikt kunna bidra till en ökad jämlikhet, då fler kvinnor kan komma att erbjudas bröstcancerscreening med möjlig tidig upptäckt av bröstcancer.

Miljökonsekvenser
Förslaget bedöms inte ha några negativa miljökonsekvenser.

Administrativa konsekvenser
Förslaget bedöms inte ha några negativa konsekvenser avseende regionens administration.

Anders Ahlsson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Lena Sharp
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Akten

Godkänd av Anders Ahlsson, 2026-05-11